

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput I. Laxioris Ethices mala panduntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

PARS PRIMA

PRÆLIMINARIS.

PROLEGOMENON PRIMUM.

De radicibus laxioris Ethices.

CAPUT PRIMUM.

Laxioris Ethices mala panduntur.

Corrumpit sæculi mores, magisque ac magis refrigerentem in dies charitatem pii quique deplorant. Ad ea quippe tempora devenimus, quibus christiana vita, ac disciplina puritas & sanctitas, ob quam cunctis olim nationibus Christianismus adeo venerabilis & admirabilis fuit, à Christianorum animis & moribus sensim exulat; sincera pietatis norma à Christo, ab Apostolis, & Apostolorum successoribus tradita, deseritur; vitia speciosis prætextibus obvolvuntur; Evangelica dogmata novis quotidie subtilitatibus eluduntur; concupiscentia carnis, concupiscentia oculorum, & superbia vitæ, longè latèque dominantur, atque lachrymandum in modum grassante vitiorum omnium colluvie, in omnibus penè artibus & professionibus innumeræ corruptelæ, & gravissima delicta passim vigent.

2 Et quæ (amabo) tantorum malorum causa? intrinsicæ (fateor) est corruptæ naturæ pronitas in malum. Sed hæc validè comprimeretur, nisi extrinsecæ accederet concausa, pronitati isti habenas laxans, dum stringere oppoteret: nimia utique complurium Recentiorum de moribus opinandi licentia, SS. Pontificum testimonio & lachrymis comprobata. Corruptionem quippe populorum novitia fovet Ethica plurimum Theologorum, qui cedentes torrenti Christianorum relaxatorum, dum contra invalescentes consuetudines malas, christiana fortitudine murum sese pro domo Domini opponere debuissent, indulgentioribus opinamentis à se noviter adinventis, facti sunt magistri prurientes auribus, consueveruntque pulvillos sub omni cubito manus, & fecerunt cervicalia sub capite universæ carnis, dum suæ regionis hominum moribus evangelica adaptantur dogmata, ad quorum præscriptum (juxta SS. Patrum doctrinam) hominum mores exigere debuissent; sicque peccantes adulantibus blandimentis palpando, peccandi fomitem subministrarunt, juxta illud Cypriani lib. de lapsis: *Qui peccantem blandimentis adulantibus palpat, peccandi fomitem subministrat.*

3 Indulgentiorem ac nimiam ipsorum de moribus opinandi licentiam (proficientem ad ex-

Tom. 1.

cusandas excusationes in peccatis, potius quam ad sectandam Evangelicam veritatem, & traditam nobis ab Apostolis & sanctis Patribus vitæ normam) Alexander VII. vehementer deplorat in Decreto de die 24. Septembris 1665. ubi sic: *Sanctissimus Dominus noster audivit, non sine magno animi sui ærore, complures opiniones, christiana disciplina relaxativas, & animarum perniciem inferentes, partim antiquatas, iterum suscitari, partim noviter prodire, & summam illam luxuriantium ingeniorum licentiam in dies magis excrescere, per quam in rebus ad conscientiam pertinentibus, modus opinandi irrepsit, alienus omnino ab Evangelica simplicitate, Sanctorumque Patrum doctrina, & quem si pro regula fideles in praxi sequerentur, ingens irreptura esset christiana vita corruptela.*

Deplorat & Generalis Gallicanæ Ecclesiæ 4 Conventus anni 1656. in Epistola præfixa Instructionibus Pastoralibus S. Caroli Borromei, ubi de supradictorum Theologorum opinionibus sic ait: "Novitiæ illæ opiniones ita christianam morum disciplinam, & evangelicam vivendi normam adulterarunt, ut ejusmodi scientiæ, profunda ignorantia longè sit potior. Enim-verò quid aliud quam mores pestiferos generare possunt pestifera morum dogmata? A quorum Authoribus non minus sævam nunc, in suorum morum disciplina, persecutionem patitur Ecclesia, quam olim in materia Religionis ac Fidei: immò tantò sæviorem, quòd illam à minimè suspectis patitur. Non enim jam à Tyranno, non ab hæreticis, aut apostatis vexatur Ecclesia; intus & in sinu sunt hostes, & inimici ejus domestici, immò filii ejus. Similia habet Generalis Conventus anni 1701.

Denique Nicolaus Faber, Ludovici XIII. Galliarum Regis præceptor, eorundem Ethicen nihil esse dicit nisi artem cavillandi cum Deo, *l'art de chicanner avec Dieu*: quippe nihil aliud apud ipsos solemnius, quam altercari pro possessione humanæ libertatis, contra divinas leges ac præcepta: dumque Scriptura divina (Augustino teste) nihil præcipit nisi charitatem, nihil culpat nisi cupiditatem, & eo modo informat mores hominum; ipsis econtrà non aliud esse videtur studium, nisi ut charitatis

A

obligationem extenuent, cupiditatibus indulgeant, & iis Dominica accommodent præcepta, quibus ipsas potius accommodari subijci oporteret. Cunctis fidelibus nuntiat Apostolus, apparuisse gratiam Salvatoris nostri omnibus hominibus erudientem nos ut abnegantes impietatem, seculariaque desideria, sobriè, justè & sanctè vivamus in hoc sæculo. Ipsi ex adverso Ethicè tradunt secularibus desideriis lenocinantem, quasi Evangelicæ doctrinæ cum sæculi moribus conventio major esse queat, quàm justitiæ cum iniquitate, vel Christi cum Belial.

- 6 Viam salutis suprema Veritas, Deus, cujus verba in æternum permanent, arctam esse definivit: ideòque præcepit intrare per angustam portam: quia lata porta, & spatiosa via ducit ad perditionem. Illi è converso, nihil aliud inculcant, nisi è duabus viis probabilibus (apud ipsos verò penè omnia probabilia sunt) eligendam benigniorem, id est (ut ipsi intelligunt) latiore, seu humanæ libertati cupiditatisque indulgentiorem: ita ut (Eusebio Authore) *quancumque daaram viaram extremè oppositarum* (seu utique latiore, seu angustiore) *inierint homines, recta tendant ad superos.*
- 7 Hinc non mirum, si magna, si non tota, cura illorum esse videatur, novos & Majoribus incognitos peccatorum excusandorum prætextus, veluti totidem novos cæli tramites, suis adinventionibus, & philosophicis argutiis comminisci. Non mirum, si neglecto Evangelio, unum prædicante Agnum Dei, qui tollit peccata mundi, plures ipsi prædicent agnos, peccata mundi tollentes, quales antè non erant. Ergo (inquit Caramuel) si ejusmodi peccata ab Orbe Litterario Diana sustulit, meritò dicitur agnus Dei, qui abstulit peccata mundi.
- 8 Quid? quòd, aliquam-multum morales controversias ita subinde desinunt, ut non tam veritati, quàm personarum gratiæ ancillari videantur, non secus ac Jurisconsulti plerique auro conducti, jura legum, non justitiæ, vel æquitati, sed clientum cupiditatis & lubentiaæ atemperantes, inquit Albertus de Albertis, in paradoxo de ornatu mulier, in præludio de Veter. Patr. auctorit.
- 9 Quid item, quòd (teste Antonio Terillo, celebri è Societate Theologo,) fuerunt ex Recentioribus non pauci, qui levissimis ratiunculis ducti, antiquorum Theologorum in opinando severitatem non modò clam carpere, sed palàm ausi sunt suis scriptis condemnare? Quod enim priores, doctiores, ac severiores Theologi unanimi sententiâ damnabant ut malum, Recentiores isti, ausu planè temerario, pro bono & honesto venditare non erubuerunt. Cum enim plus æquo famæ, vanæque de sua doctrina existimationis essent cupidi, mirum est quo ardore atque animi contentione ad scripta sua typis mandanda incubuerint. Nullus annus elabi poterat, quin ingens librorum recenter editorum multitudo suorum na-

talium annuum in fronte notatum non proferret. Universalis hic scribendi pruritus in nulla materia quàm in re morali lamentabiliùs grassatus est. Innumerabiles sunt qui à triginta annis, summis Casuum, rerumque moralium Tractatibus Bibliothecas impleverunt. Quid autem facerent, ut ad famam, quam aucupabantur, pervenirent? Non satis illis visum est, si ab alio dicta, novo ordine, novaque methodo, & ad legentium captum faciliore, digesta (quod tamen laude dignum fuisset) vulgarent. Ergo ad nova promenda animosiores effecti, in opiniones laxiores, oculos animumque coniecerunt, gnari eas præ omnibus rudiori legentium vulgo mirum placituras. Verum ne propter apertam ab unanimi Antiquorum opinione defectionem temeritatis arguerentur, cœperunt rationes aliquas excogitare, quibus & suum à Majorum doctrina recessum honestarent, & apud imperitum vulgus, de suæ sententiæ veritate plausum aliquem obtinerent. Hi ergo, dum animo, ut in istis fieri solet, pro veritatis indagatione minùs benè disposito, ad confirmanda prurientis ingenii commenta incumbere, quidquid vel minimam veritatis speciem præ se ferebat, avidiori animo atripuisse, atque in illo sibi mirè complaceuisse noscuntur. Vidi ego ex hisce Recentioribus nonnullos viros (cæteroquin egregios) qui cum in rebus summi momenti ad Dei legem vel conscientiaæ obligationem pertinentibus, ab unanimi omnium sententiâ, ad intolerabilem opinandi laxitatem declinassent, aliud tamen quo moverentur, quàm argumentum à simili ductum, non habebant. Vidi & exhorui. Quis enim non horreret Dei præceptum, ab omnibus priùs agnitum, solidissimique argumentis comprobatum, tam frivolo argumento è legis divinae & ecclesiasticae tabulis non minùs imprudenter quàm impudenter eradi? Neque hic stetit quorundam audacia; plurimi enim, etsi doctrinâ longè inferiores, similem quoque arguendi modum sibi licitum existimantes, ex laxis resolutionibus, ad alias laxiores iter sibi, rectius dixerim, & sibi, & aliis præcipitium aperuerunt; atque ita brevi effectum est, ut plures laxitates, verè non ferenda, in oculos legentium, non sine plurimorum scandalo frequenter incurrerent. Nec defuere, qui laudi sibi verterent, laxiores sententias in unum colligere, easque tanquam legitimas conscientiaæ regulas, sub specioso probabilitatis tegmine venditare... Unde factum est, ut quascumque opiniones, expressè ab Ecclesia non condemnatas, apud quemcumque reperissent, eas pro verè probabilibus & ipsi haberent, & aliis pro regula ad conscientiaæ tranquillitatem opportuna traderent. Immodò incredibile non est, eos subtili Satanae insinuatione deceptos, sub humanitatis cujusdam lenocinio, mutique honoris specie, quibusvis aliorum dictis probabilitatem ideò attribuisse, ut quam ipsi prærogativam prioribus ultrò dedissent, eam ipsis posteriores non inviderent. Hac arte dolosus

inimicus; postquam doctiores, qui & sibi in-
vigilare & aliis prospicere debuerant, prae-
stato plausu amplioris famae, per laxarum opi-
nionum evulgationem sibi certo acquirendae
fascinasset, per eos nimis incautos, in campo
Moralis Theologiae optimo severarum opinio-
num tritico, abunde satō, detestanda laxitatis
zizania superfeminavit, & abili: conscius quip-
pe erat, ea absque boni tritici iactura nunquam
evellenda. Certam sibi proinde gratulatus est
victoriam, quia norat se humanā industriā vix
impediti posse, quominus voti sui compos fieret.
Quid enim? tolerandae erant scandalosae
laxitatis opiniones nocivae? At hoc ipsum erat,
quod omni curā ut fieret conabatur. Quid
ergo? eradicandae erant zizaniorum herbae?
At id absque tritici iactura, id est, absque sin-
cerae doctrinae radicibus non tam convellendae,
quā evellendae periculo fieri haudquaquam
posse, non immerito gloriabatur. Haec sunt
quae a multis annis dolens perspexi, quando
primū viros magni, sed effrenis ingenii, fra-
ctis severae justaeque moderationis habenis, ad
laxē opinandum quasi calcariibus adactos pra-
cipitanter cucurrissē, & adhuc currere ani-
madvertebam. Haec sunt, de quibus quamplu-
res doctrinae probitatisque laude conspicui sa-
pē mecum graviter conquesti sunt.... Qui
cum laxitatem hanc diutius ferre non sustine-
rent, arrepto calamo, ad eam ex hominum
persuasione evellendam totis viribus exarserunt.
Nec incassum. Effecerunt enim ut plures a laxis
opinionibus edendis abstinuerint. Haecenus
Terillus in praefat. sui tractatus de conscientia
probabili.

IO Aliam tantorum malorum causam refert de-
ploratque Eminentissimus Cardinalis Denhoff
Episcopus Cefēnensis in epistola sua pastorali
anno 1696. edita: sicut & Illustrissimus Anto-
nius Godeau Venciensis Episcopus in Instru-
ctionibus synodalibus, nimiam scilicet Con-
fessoriorum indulgentiam: si enim (inquit)
Confessores omnes unanimiter abstinerent a
tanta indulgentia, qua peccatores abutuntur,
eisque eandem viam ostenderent pravos habitus
dimittendi, atque ad caelum perveniendi, am-
bigendum non esset, quin in Christianis cerne-
retur notabilis mutatio: sed ubi extremitas ad-
venerit, negari non potest, quin & ferro &
igne utendum sit, & consultius agrum impel-
lere ad gemitus & clamores, quā sinere ut
moriatur. Quoties Judaei scandalizati sunt ex ser-
monibus Christi Salvatoris nostri? numquid
propterea immutati sunt? Lenivit praecepta sua,
de abnegatione sui ipsius, crucis amore, mundi
abrenuntiatione, & odio rerum omnium, quae
saeculum redolent? Numquid Christianus est
vir deliciarum? quippe illius vita, ut Triden-
tinum Concilium adstruit, *perpetua penitentia
esse debet*. Quod si verum est de Christiano; quid
de peccatore, qui Christiani nihil habet praeter
nomen, & qui gloriosam hanc qualitatem sa-
piens fecerit? Quomodo arcta erit via quae du-
cit ad caelum, & a paucis inventa, si maximae

quae hodie vigent, sunt verae, quibus mediantibus
haec tantopere est prolata, per quam nemo
est qui incidere non possit percommode cum
suis ambitionibus, usuris, luxibus, superfluitati-
bus ac deliciis? Nonne verum est hodie, in mul-
tis occasionibus satis esse ut quis ingenium ha-
beat ad rectificandas cum dexteritate suas inten-
tiones, ad multa peccata vitanda? Christus ait
Caelum esse pro idiotis & parvulis, hoc est, pro
humilibus & simplicibus. Verum hoc nostro
saeculo, juxta magis communes, magisque re-
ceptas propositiones, Caelum est tantummo-
do pro ingenii subtilibus, & pro Magnatibus,
pro quibus assidue conclamatur, *pax, pax*, &
qui in vita canonizantur in statu longē distito a
sanctitate. Quam mensuram accipiunt, majori
ex parte Directores conscientiarum, qui si non
pro commoditate penitentium, certe pro sua
existimatione, & mundi iudicio, minimē respi-
ciunt ad veram Dei gloriam, nec ad regulas
Evangelii, nec ad Sanctorum exempla, nec ad
proximi detrimentum, ut meritō dicere possi-
mus cum Psalmista: *Salvum me fac Deus, quo-
niam defecit sanctus, & diminuta sunt veritates
a filiis hominum.* Quae aliaque huiusmodi dum
refero, privatorum corruptelas non studio dis-
fensionis incesso, sed charitate deploro, illudque
maximē, quod plerique similium opinamento-
rum vel scriptores, vel sequaces, eorum tam pro-
fusi sunt adoratores, ut contradicentibus insul-
tent, & eos qui (zelo divinae gloriae, salutarisque
doctrinae) sese eis opponunt, velut austeros &
Rigoristas, immō velut *Novatores* (tametsi novi-
tia nulla, sed vetera dumtaxat patrum Patrum
ac Doctorum placita tradant) & velut *Fansen-
istas* injuriose traducant apud Vulgus imperi-
tum, cujus gratiam populari sua indulgentia,
ablandientique doctrinā conciliare sibi sata-
gunt. Quia verō hoc non solum est impedire
animarum profectum, sed & dissolvere pacis
vinculum: idē S. D. N. Innoc. XI. in decreto
suo de die II. Martii 1679. *in virtute sancta
obedientia*, tam Doctoribus seu Scholasticis,
quā aliis quibuscumque praecipit, *ut tam in
libris imprimendis, ac manuscriptis, quā in the-
sibus, disputationibus ac praedicationibus, caveant
ab omni censura & nota, necnon a quibuscumque
convitiis contra eas propositiones quae adhuc in-
ter Catholicos hinc inde controvertuntur, donec
a Sancta Sede recognita, super iisdem propo-
sitionibus iudicium proferatur*. Et Innocentius XII.
in Brevi dato Romae 6. Febr. 1694. Episcopis
injungit *ne nullā ratione quemquam vagā istā ac-
cusatione & invidioso nomine Fansenismi traducā
aut nuncupare sinat, nisi prius suspectum esse legi-
time confiterit, aliquam ex quinque propositioni-
bus docuisse aut tenuisse.*

Sed quia nihil palpabilius ostendit laxioris
Ethices mala, quā illius exhibitio, idē pro-
feremus specimen aliquod illius, earum scilicet
propositionum, quae in sequentibus confutan-
tur, quaeque pluribus eximiae virtutis ac sapien-
tiae Vitae videntur christianae vitae plus nimio
relaxativae; ut vel hinc appareat, quibus praeci-

pitius & corruptelis obnoxius sit modus opinandi, alienus ab Evangelica simplicitate, sanctorumque Patrum traditione. Earundem verò opinionum Authores aliquos exprimo, non ut in invidiam traham, sed ne Platonicas ideas videar comminisci, fingereque dogmata, quæ nullus asseruerit. Aliàs protestor me omnes venerari, illos etiam quos sua opinio sefellit, sciens quòd sapiens non semper sapit, quòdque quandoque bonus dormitat Homerus, denique quòd & ego homo sum, & humani nihil à me alienum puto. Enimverò verè ubique, & per omnia scribere solius sacre pagine prærogativa est. Et, *sc. Paulus ex parte cognovit: quantum ego possum*, inquit Ambrosius in illud 1. Cor. 13. *Ex parte cognoscimus, & ex parte prophetamus?* Ideò Nicolaus du Bois, Franciscus Verde, & Filgueyra, in speciali sua explicatione propositionum ab Alexandro VII. proscriptarum, irreprehensò calamo, nomina protulerunt Authorum, qui propositiones illas docuerunt.

CAPUT II.

Schema complurium opinionum, quæ viris sapientibus videntur Christianæ vite plus æquo relaxativæ, atque à Regulis Evangelicis, Ecclesiasticisque, & à Sanctorum Theologia aliene.

12 Paratum erat schema plusquam mille ducentarum ejusmodi opinionum: sed ne præsens Caput inde nimium excresceret, visum est earum præcipuas duntaxat hic exhibere; reliquas verò in operis decursu. Authorum tamen nomina suppressissem, nisi rationes in fine Capituli præcedentis allegatæ contrarium fuissent; hoc præsertim sæculo, in quo illi ipsi, qui nominari non amant, sibi contradicentium nominibus non solum non parcunt, sed & opiniones ipsorum, sub odiosa larva, non satis fideliter exhibent; suas verò, vel suorum, certissime tales, vel tales esse pernegant, vel eas sincerè non representant, quales reverà sunt.

OPINIONES DE DOCTRINA
ET PROBABILITATE.

1. Quæ circa fidem emergunt difficultates, eæ sunt à veteribus hauriendæ; quæ verò circa mores homine Christiano dignos, à novitiis Scriptoribus. Reginaldus præfat. ad Lectorem.
2. In materia morum pluri faciendæ sunt Juniorum opiniones, quàm Veterum; immò, si absit invidia & præjudicium, tota Moralis Theologia nova est. Caramuel Theol. fundam. n. 197. juncto n. 1268. Edit. Francof.
3. Doctoris junioris & moderni censenda est probabilis opinio, dum non constet esse rejectam ab Apostolica Sede. Rocafull. in praxi to. 2. p. 3. c. 2. n. 20.
4. Quod Doctores docent libris impressis, velle censetur Ecclesia, si non reclamet. Bau-nius Th. mor. tr. 6. n. 312.
5. Hoc ipso quòd Ecclesia scit suas leges sic

vel sic à gravibus Doctoribus explicari, & eorum explicationes permittit publicè imprimi & doceri, censetur suum præceptum secundùm eas moderari. Mascari. tr. 5. n. 491.

6. Ex autoritate unius tantum potest quis opinionem in praxi amplecti, licet à principiis intrinsecis fallam & improbabilem æstimet. Verricelli qq. mor. to. 1. tr. 2. q. 4.

7. Impossibile est peccare eum, qui sequitur opinionem probabilem. Caramuel in Reg. S. Bened. l. 1. n. 66.

8. Clarum & certum est, Superiorem non posse punire aliquem, qui securus est opinionem probabilem. Idem Th. fundam. n. 773.

9. Licitum est operari ex opinione probabilis, quantumvis tenuis sit probabilitatis, sive extrinsecæ, sive intrinsecæ, etiam relicta probabili, etiam tutiori, etiam communi, etiam in articulo mortis. Tamburinus in Decal. l. 1. c. 3. sect. 3. n. 3.

10. Satis est, in omnibus casibus constare probabiliter opinionem esse probabilem.... quia dum probabiliter puto, hoc est probabile, satis prudenter illud judicium sequor. Idem ibidem n. 8.

11. Infidelis, cui nostra fides proponitur ut probabilior, sive ut magis credibilis, dum sua secta adhuc apparet ei credibilis, potest in ea permanere, etiam in articulo mortis. Dancius in select. disp. 19. n. 9.

12. Probabile est Judicem posse judicare juxta opinionem minus probabilem. Castro Palao tr. 1. disp. 2. p. 10. n. 7. Escobar Th. mor. to. 1. l. 2. sect. 2. c. 6. problem. 14.

13. Ubi æqualis est utrimque probabilitas, Judex potest rem cui maluerit adjudicare. Caramuel Th. mor. l. 3. n. 1467.

14. In æquali causa Judex ab una parte pecuniam accipere potest, ut sententiam in ejus favorem ferat, saltem ubi non est lex positivè in contrarium. Fagandez in Decal. to. 2. l. 8. c. 26.

15. Non est illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, nisi id veter lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi. Hinc sententiã probabilis tantum utendum non est in collatione Baptismi, Ordinis Sacerdotalis, aut Episcopalis. Maillot in Thesi Antwerpia in Colleg. Soc. defensã anno 1673. conclus. 15.

16. Existimo probabilis esse, licere in Sacramentorum administratione uti opinione minus probabili, relicta probabili, ac tutã, non obstante irritandi Sacramenti periculo. Sanchez l. 1. c. 9. n. 33.

17. Confessarius potest, immò tenetur absolvere penitentem, secundum opinionem aliorum probabilem, etiam si eam speculativè improbabilem censet. Layman. l. 1. tr. 1. c. 5. §. 2. n. 10.

De Peccatis.

18. Nullus actus humanus peccatum est, qui non impingit evidentè in aliquam legem 13